

PRIORITNÉ OBLASTI ZAMERANIA KONTROLNEJ ČINNOSTI NKÚ SR NA ROK 2022

Január 2021

Obsah

1	Východiská	4
2	Výber prioritných oblastí kontrolnej činnosti na rok 2022	6
3	Návrhy tém kontrolnej činnosti na rok 2022	9
4	Výber tém kontrolnej činnosti na rok 2022 sekciou kontroly	19
5	Záver	20
6	Použité zdroje	21
Príloha 1 Vyhodnotenie dotazníka pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR.....		1-7

Zoznam skratiek

CEPEJ	Európska komisia pre efektívnu justíciu
COFOG	klasifikácia výdavkov verejnej správy
COVID-19	Infekčné ochorenie vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2
CVTI SR	Centrum vedecko-technických informácií SR
DESI	Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EUROSTAT	Štatistický úrad Európskych spoločenstiev
EÚ	Európska únia
HDP	Hrubý domáci produkt
ISCED	Medzinárodné štandardné členenie vzdelávania
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MOPS	miestne občianske poriadkové služby
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MRK	marginalizované rómske komunity
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OECD	Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj
OLAF	Európsky úrad pre boj proti podvodom
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP ŽP	Operačný program Životné prostredie
OSA	Odbor stratégie a analýz
PO	programové obdobie
SEF	Svetové ekonomické fórum
SR	Slovenská republika
SZČO	samostatne zárobkovo činná osoba
ŠR	štátny rozpočet
ŠZÚ	štátny záverečný účet
ÚPVII SR	Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
VS	verejná správa
VaV	výskum a vývoj
VšZP	Všeobecná zdravotná poisťovňa

1 Východiská

Východiskami pre stanovenie prioritných oblastí zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2022 sú „Stratégia rozvoja NKÚ SR 2020 – 2025“ a na ňu nadväzujúce „Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 – 2023“. V tejto strednodobej stratégii sú definované rizikové strategické oblasti. Rizikovosť oblastí bola stanovená na základe cieľov v národných stratégiách SR, ktorých dosiahnutie vnímajú ako problematické dôležité medzinárodné inštitúcie, ale aj odborná verejnosť na Slovensku. NKÚ SR definoval v strednodobom výhľade zameranie kontrolnej činnosti na **osem rizikových strategických oblastí verejných politík** (Tab. 1).

Tab. 1: Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 – 2023

Strategická oblasť (abecedné poradie)
Dopravná infraštruktúra
Efektívna a transparentná verejná správa
Environmentálna udržateľnosť
Právny štát a bezpečnosť
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie
Zamestnanosť a sociálne politiky
Zdravie

Zdroj: NKÚ SR

Rizikovosť strategických oblastí verejných politík zároveň zvyšuje najmä päť prierezových rizík, ktoré boli vybrané na základe participatívneho prístupu¹:

- problematické verejné obstarávania,**
- nedostatočná efektivita čerpania EŠIF,**
- nedostatočná efektivita investícií do IT riešení,**
- nedostatočné manažérske kapacity vo vybraných organizáciách a úradoch,**
- slabá prepojenosť strategických cieľov s cieľmi nižších úrovní.**

Pri výbere konkrétnych tém na kontrolnú činnosť v roku 2022 bolo zohľadnené aj „Programové vyhlásenie vlády SR na obdobie rokov 2020 – 2024“. V tomto dokumente sa okrem iného uvádza aj nasledovné: „Vláda SR posilní výkonnostné kontroly NKÚ zamerané na efektivitu opatrení, ktoré slúžia na posúdenie účinnosti, hospodárnosti a efektívnosti vynaložených verejných prostriedkov.“ Na to reflektuje aj koncept prioritných oblastí NKÚ SR, ktorý sa orientuje najmä na výber tém určených na **výkonnostné kontroly**.

Tak ako pri plánovaní kontrolnej činnosti na rok 2021, aj v plánovacom procese na rok 2022 má dôležitú úlohu **aktuálna pandemická situácia spojená so šírením ochorenia COVID-19**. Vzhľadom na aktuálnu celosvetovú situáciu je potrebné zohľadniť tieto skutočnosti aj pri výbere tém na kontrolnú činnosť v roku 2022. Koronakríza výrazne zvyšuje riziká spojené s efektívnym a transparentným nakladaním s

¹ Participatívny prístup: t. j. na základe výsledkov dotazníkového prieskumu u domácich expertov, bližšie vid'. Stratégia; NKÚ SR, 2020.

verejnými zdrojmi. Riziká sa prioritne týkajú čerpania významných objemov núdzových finančných prostriedkov, systémových a kompetenčných nejasností spojených s orgánmi VS spravujúcimi tieto prostriedky, pripravenosťou jednotlivých zložiek VS na riadenie rizík v krajine, problémov pri vykonávaní vnútorných kontrol v dôsledku práce úradov v obmedzenom režime, prípadne podvodov a korupcie v dôsledku krízového stavu/mimoriadnej situácie. V kontexte uvedeného sa prehĺbili niektoré z rizík v jednotlivých strategických oblastiach kontroly NKÚ SR alebo vznikli nové potenciálne riziká. Z tohto dôvodu bolo medzi prierezové riziká zaradené aj **riziko spojené s ochorením COVID-19**.

Pre rok 2022 NKÚ SR zároveň prináša nový nadstavbový prvok plánovania kontrolných akcií. V dvoch strategických oblastiach – Dopravná infraštruktúra a Environmentálna udržateľnosť, realizoval NKÚ SR v predchádzajúcich rokoch viaceré tematicky príbuzné kontroly. Z toho dôvodu boli v týchto oblastiach identifikované témy, ktoré tvoria dôležité diely do skladačky/celkového obrazu zhodnotenia implementácie vybranej verejnej politiky v podmienkach SR. Tento prvok plánovania bol použitý z dôvodu následnej sumarizácie zistení z jednotlivých kontrolných akcií realizovaných v rokoch 2012 – 2022 vo zvolených oblastiach. Výstupom môžu byť tzv. **súhrnné správy určené nielen pre NR SR, ale aj pre širokú verejnosť**. Pre aktuálnosť správ by bolo vhodné na rok 2022 zvážiť aj vykonanie kontrol plnenia opatrení (tzv. follow-up) z už realizovaných kontrol v tejto oblasti.

Výber prioritných oblastí kontrolnej činnosti NKÚ SR v roku 2022 je podrobne popísaný v **kapitole 2**. Základné kritériá pre výber prioritných oblastí tvorili **dva faktory**, ktoré ovplyvňujú významnosť kontrolnej činnosti v jednotlivých strategických oblastiach. Prvý faktor bol **objem finančných prostriedkov** vynakladaných na verejné politiky. Druhým faktorom bolo **medzinárodné porovnanie** ukazujúce **mieru zaostávania** SR v porovnaní so zahraničím. Uvedené faktory poukazujú na **rizikové oblasti** plnenia cieľov verejných politík, čo je jedným z dôvodov záujmu kontrolných inštitúcií. Najmä ak dochádza ku **konvergencii vysokého objemu zdrojov a neuspokojivých výsledkov**. **Kapitola 3** zdôvodňuje návrhy tém kontrolnej činnosti v jednotlivých strategických oblastiach v roku 2022. **Kapitola 4** obsahuje zoznam tém kontrolnej činnosti, ktoré si z návrhov vypracovaných odborom stratégie a analýz vybrala sekcia kontroly. Záverečná **kapitola 5** sumarizuje strategické oblasti s najvyššou prioritou zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR v roku 2022.

2 Výber prioritných oblastí kontrolnej činnosti na rok 2022

Výber prioritných oblastí kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2022 vychádzal zo stratégie na roky 2021 až 2023 (Tab. 1). Základné kritériá pre výber prioritných oblastí tvorili nasledovné dva faktory:

1. objem finančných prostriedkov,
2. medzinárodné porovnanie na základe merateľných ukazovateľov.

Prvý faktor predstavuje **finančné prostriedky (výdavky) na verejné politiky**. Veľkosť výdavkov na jednotlivé verejné politiky je odhadnutá na základe verejne dostupných zdrojov, predovšetkým na základe údajov Eurostatu podľa COFOG, a v prípade vybraných oblastí na základe aktuálnych schválených rozpočtov verejnej správy. Do odhadu výdavkov sú zahrnuté roky 2018 a 2019 (Tab. 2). Najvyšší objem výdavkov sa vynakladal v oblastiach:

- Zamestnanosť a sociálne politiky,
- Zdravie,
- Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie.

Tab. 2: Výdavky v strategických oblastiach za obdobie rokov 2018 – 2019

Strategická oblasť	Priemerný objem výdavkov (mil. € za rok)	Podiel výdavkov na HDP (%, v priemere za rok)
Zamestnanosť a sociálne politiky	13 372	14,6
Zdravie	6 895	7,5
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie	4 191	4,6
Dopravná infraštruktúra	3 553	3,9
Právny štát a bezpečnosť	3 082	3,4
Efektívna a transparentná verejná správa	3 075	3,3
Environmentálna udržateľnosť	1 496	1,6
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika	1 078	1,2

Zdroj: Eurostat (COFOG), MF SR, ŠÚ SR

Druhý faktor predstavuje **medzinárodné porovnanie realizácie verejných politík** na základe výsledkových ukazovateľov. Vybrané boli také ukazovatele, ktoré poukazujú na najvýznamnejšie riziká v oblastiach realizácie verejných politík. Porovnanie realizácie jednotlivých politík (index porovnania) v strategických oblastiach SR s krajinami EÚ je uvedené v Tabuľke 3. Pre jednotlivé **ukazovatele** je zohľadnený najnovší dostupný údaj.

Tab. 3: Medzinárodné porovnanie realizácie verejných politík pre strategické oblasti

Strategická oblasť	Výsledkový ukazovateľ	Rok	SR	EÚ28	Index porovnania SR voči EÚ*
Právny štát a bezpečnosť	Nezávislosť súdnictva – nezávislosť súdneho systému vnímaná ako veľmi alebo celkom dobrá (% populácie)	2018	29,0	56,0	193,1
	Miera nedôvery v políciu (% populácie)	2019	51,0	25,0	204,0
	Index spotrebiteľských podmienok	2018	58,7	63,0	107,3
	Priemer				168,1
Zamestnanosť a sociálne politiky	Miera zamestnanosti nízko kvalifikovaných, ISCED 0-2, 20-64 rokov (% populácie)	2019	36,1	56,7	157,1
	Podiel dlhodobu nezamestnaných (15–74 rokov) na celkovej nezamestnanosti (%)	2019	58,2	40,1	145,1
	Priemer				151,1
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie	PISA 2018 – priemerná gramotnosť	2018	469	485	103,3
	Podiel Hi-tech exportu na celkovom exporte krajiny (%)	2018	9,6	17,9	186,5
	Priemer				144,9
Zdravie	Roky zdravého života pri narodení - ženy	2018	56,6	63,8	113,5
	- muži		55,5	63,4	
	Úmrtia v dôsledku preventabilných príčin (na 1 000 osôb)	2017	2,41	1,59	151,5
	Priemer				132,5
Efektívna a transparentná verejná správa	Index vnímania korupcie (0 – veľmi vysoká miera korupcie, 100 – veľmi nízka miera korupcie)	2019	59	66	111,9
	Index otvorenosti údajov	2019	53	78	147,2
	Podiel čerpania EŠIF v rámci alokácie 2014 – 2020 (%)	06/2020	38	52	136,8
	DESI (skóre)	2020	45,2	52,6	116,4
	Priemer				128,1
Environmentálna udržateľnosť	Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej hrubej spotrebe energie (%)	2018	11,9	17,9	150,4
	Miera recyklácie komunálneho odpadu (%)	2018	36,3	47,4	130,6
	Kategorizácia územia SCI podľa Smernice o biotopoch (%)	2018	12,5	13,9	111,2
	Populácia napojená na čistiareň odpadových vôd (aspoň sekundárne %)	2017	65	80,6	123,9
	Pesticídy – harmonizované ukazovatele rizika (index 2011 – 2013 = 100)	2018	84	83	101,2
	Priemer				123,5
Dopravná infraštruktúra	Úmrtnosť na cestách na milión obyvateľov	2018	47,7	49,0	97,3
	Počet prepravených pasažierov vlakom na 1 obyvateľa	2019	14,8	21,0**	141,9
	Priemer				119,6
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika	S2 – Indikátor dlhodobej udržateľnosti	2019	3,8	2,4	63,2
	Medzera DPH (% potenciálneho výnosu)	2019	16,6	9,6	172,9
	Priemer				118,0

Zdroj: Eurostat, EK, OECD, NÚCEM, MIRRI SR

* Index porovnania = priemerná hodnota ukazovateľa v EÚ28 / hodnota ukazovateľa v SR * 100; v prípade ukazovateľov, kde nižšia hodnota ukazovateľa predstavuje lepší vývoj, bol použitý opačný podiel (ukazovateľ > 100 znamená zaostávanie SR).

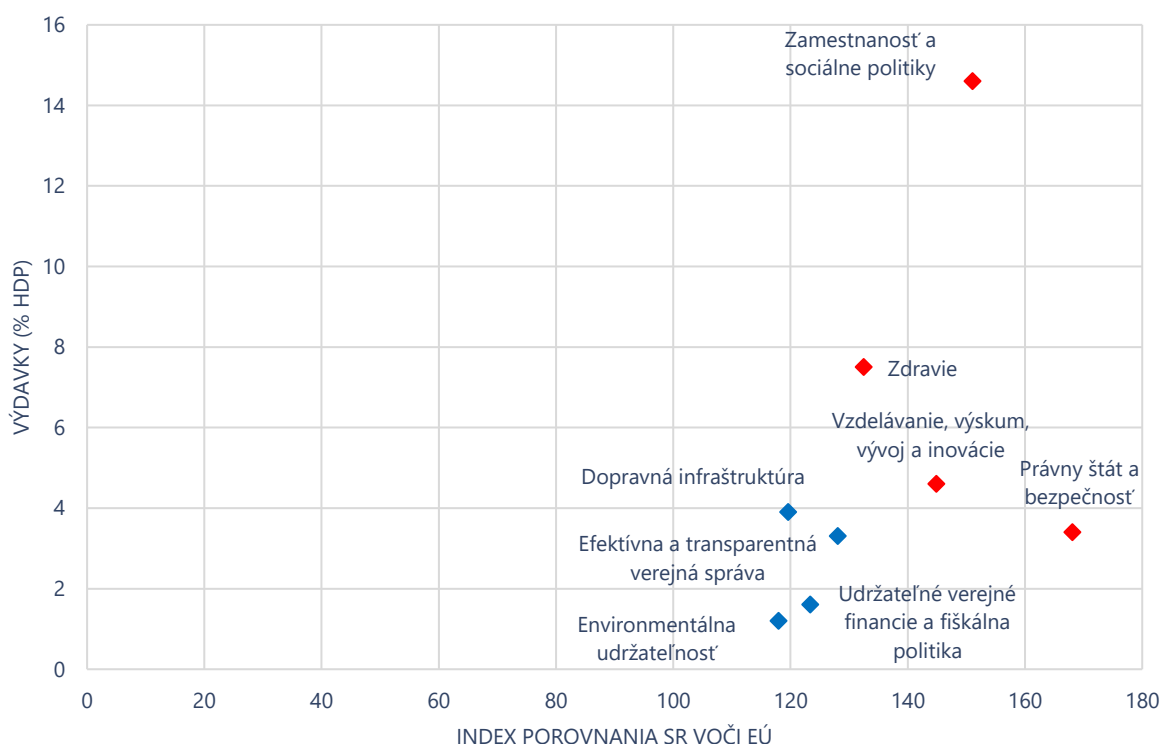
** okrem krajín Belgicko, Cyprus, Holandsko, Maďarsko, Malta a Poľsko

Podľa medzinárodného porovnania sa v SR **najvýznamnejšie riziká** objavujú v nasledujúcich štyroch oblastiach: **Právny štát a bezpečnosť, Zamestnanosť a sociálne politiky, Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie** a **Zdravie**.

Vyhodnotením oboch **faktorov**, t. j. čerpanie výdavkov v kombinácii s medzinárodným porovnaním realizácie verejných politík (Graf 1) boli **identifikované hlavné prioritné oblasti kontrolnej činnosti na rok 2022**:

- **Zamestnanosť a sociálne politiky,**
- **Zdravie,**
- **Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie,**
- **Právny štát a bezpečnosť.**

Graf 1: Index porovnania SR voči EÚ vs. výdavky na strategické oblasti

Zdroj pre index porovnania: Tab. 3, pre verejné výdavky: Tab. 2

Rizikovosť vybraných strategických oblastí verejných politík zvyšuje päť prierezových rizík, ktoré boli vybrané na základe participatívneho prístupu. Na základe výsledkov dotazníka u externých expertov (Príloha 1) NKÚ SR pre rok 2022 zvolil dve prierezové riziká ako prioritné a tretie prierezové riziko je spojené s aktuálnou pandemickou situáciou:

- **problematické verejné obstarávanie**
- **nedostatočná efektivita čerpania európskych štrukturálnych a investičných fondov**
- **riziko spojené s ochorením COVID-19.**

3 Návrhy tém kontrolnej činnosti na rok 2022

Pri navrhovaní **tém kontrolnej činnosti na rok 2022** by kontrolóri NKÚ SR mali zamerať svoj výber najmä na nasledujúce štyri strategické oblasti s najvyššou prioritou: **Zamestnanosť a sociálne politiky; Zdravie; Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie; Právny štát a bezpečnosť**².

Na základe Stratégie na roky 2021 až 2023, doterajšej analytickej činnosti, prieskumu u kontrolórov a výsledkov dotazníka u externých expertov (Príloha 1), odbor stratégie a analýz odporúča zamerať kontrolnú činnosť v roku 2022 na nasledujúce podoblasti a témy.

Za týmto prehľadom podoblastí a tém nasleduje podrobnejšie zdôvodnenie ich výberu, aj ich nadväznosť na doterajšiu kontrolnú činnosť.

Zamestnanosť a sociálne politiky

- **Sociálne vylúčené skupiny: Integrácia MRK – Zdravé komunity, Prístup k pitnej vode v MRK.**
- **Zamestnanosť a podnikanie počas koronakrízy: „Prvá pomoc“ pre zamestnancov, zamestnávateľov a SZČO, Pomoc cestovnému ruchu (opatrenia vlády SR na zmiernenie dôsledkov koronakrízy).**

Zdravie

- **Nespoľahlivosť informácií v rezorte zdravotníctva.**
- **Financovanie zdravotníckych zariadení: Neodôvodnené rozdiely v úhradách za vybrané výkony nemocníc u zdravotných poisťovní.**

Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie

- **Základné školstvo: Systém zabezpečovania učebníc pre základné školy, prípadne aj iných školských pomôcok, Manažment odmeňovania učiteľov na základných školách.**
- **Predprimárne vzdelávanie: Proces implementácie povinného predprimárneho vzdelávania v školskom roku 2021/2022.**
- **Digitálne služby pre školy.**
- **Oblasť VaV – činnosť CVTI najmä vo vzťahu k poskytovaniu kvalitných dát.**

Právny štát a bezpečnosť

- **Zabezpečenie ochrany spotrebiteľských práv občana.**
- **Zmluvy na právne a poradenské služby na úrovni územnej samosprávy.**
- **Dôvera v súdny systém: Výkonnosť a efektívnosť súdneho systému, Poskytovanie právnej pomoci v okresných mestách (osobám v hmotnej núdzi).**
- **Funkčnosť Hasičského a záchranného zboru a dobrovoľných hasičských zborov.**

² Najvyššia priorita bola identifikovaná na základe dvoch faktorov, t. j. výdavkov na verejné politiky a medzinárodného porovnania, bližšie kapitola 2.

Dopravná infraštruktúra

- **Cestná doprava (súhrnná správa pre NR SR):** Rekonštrukcie ciest I. triedy.

Efektívna a transparentná verejná správa

- **Plánovanie, tvorba a koordinácia politík:** Hospodárne a účelné využitie dotácií ÚPVII SR na zmiernenie následkov koronakrízy v regiónoch SR, Letecký útvar Ministerstva vnútra SR.
- **Zodpovednosť vlády vrátane kontroly korupcie:** Otvorená a transparentná verejná správa.
- **Poskytovanie služieb občanom:** Kvalita a dostupnosť informačných systémov VS, Hospodárnosť v spoločnostiach založených samosprávnymi krajmi.

Environmentálna udržateľnosť

- **Ochrana vodného potenciálu SR (súhrnná správa pre NR SR):** Ex-post hodnotenie čerpania EÚ zdrojov v rámci OP KŽP a OP ŽP najmä v oblastiach monitorovania vôd, napojenia obyvateľstva na vodovod a kanalizáciu a ochrany pred povodňami.
- **Potravinová sebestačnosť.**
- **Biodiverzita:** Ochrana v národných parkoch a chránených krajinných oblastiach, Výsadba a starostlivosť o náhradnú drevinu a verejnú zeleň.
- **Odpadová politika (súhrnná správa pre NR SR):** Ex-post hodnotenie čerpania EÚ zdrojov v rámci OP KŽP a OP ŽP najmä v oblasti zberných dvorov.

Udržateľné verejné financie a fiškálna politika

- **Tradičné vlastné zdroje (clá) so zameraním na vnútorný kontrolný systém.**

Zamestnanosť a sociálne politiky

V tejto oblasti boli identifikované ako najrizikovejšie **sociálne vylúčené skupiny (najmä MRK) a zamestnanosť, a malé a stredné podnikanie počas koronakrízy.**

Integrácia ohrozených skupín (najmä MRK) je zaradená medzi úlohy Akčného plánu Národného programu reforiem SR 2020³. Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020⁴ bola prijatá ešte v roku 2012. Na ňu by mala nadviazať nová stratégia do roku 2030, ktorá je aktuálne v procese prípravy. V dokumente „Vybrané problémy integrácie obyvateľov MRK v kľúčových oblastiach definovaných podľa národných a medzinárodných strategických dokumentov“, ktorý si dal NKÚ SR vypracovať, sa zdôrazňuje komplexný prístup pri začleňovaní MRK, ktorý sa nedarí naplňovať. Upriamuje pozornosť na hodnotenie národných projektov financovaných z EŠIF, ako sú Komunitné centrum, Zdravé komunity a pod.

Sociálne vylúčené skupiny vrátane MRK patria do skupiny osôb s nízkou kvalifikáciou a tým aj so sťaženým prístupom na trh práce. V miere zamestnanosti osôb s nízkou kvalifikáciou (ISCED 0 – 2) vo vekovej skupine 20 – 64 rokov Slovensko dlhodobo vykazuje nepriaznivé výsledky. V roku 2019 obsadilo posledné miesto medzi EÚ28. Lepšia situácia nie je ani v miere nezamestnanosti tejto skupiny (ISCED 0

³MF SR. Národný program reforiem [on-line].

⁴ MV SR. Stratégia pre integráciu Rómov do roku 2020

– 2, veková skupina 15 – 74 rokov), kde je SR 2,5-krát horšia ako je priemer EÚ28 (SK: 30,9 %, EÚ28: 12,4 %)⁵.

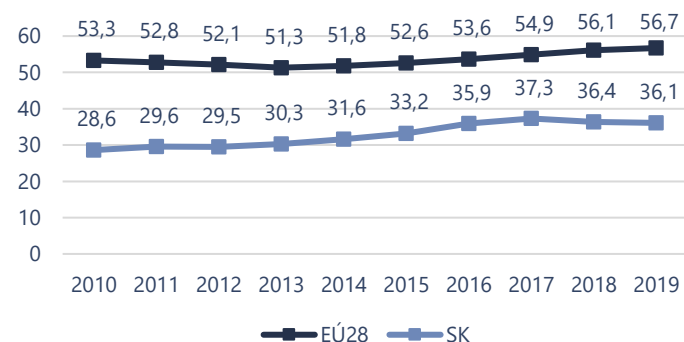
V odporúčaní Rady, ktoré sa týka Národného programu reforiem Slovenska na rok 2020 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na rok 2020 sa uvádza, okrem iného, aj odporúčanie, aby Slovensko v rokoch 2020 a 2021 prijalo všetky opatrenia potrebné na účinné riešenie pandémie, udržanie hospodárstva a podporu následného oživenia, na zabezpečenie likvidity malých a stredných podnikov a samostatne zárobkovo činných osôb, a tiež, aby poskytlo primeranú náhradu príjmu a zabezpečilo prístup k sociálnej ochrane a základným službám pre všetkých.

Miera nezamestnanosti, vrátane dlhodobej, klesala od roku 2013, stúpať začala od januára 2020 s nástupom pandemických mesiacov (miera evidovanej nezamestnanosti – január/2020: 4,98 %, november/2020: 7,38 %). V dlhodobej nezamestnanosti sa SR približuje k priemeru EÚ28 (SR: 3,4 %, EÚ: 2,8 %). Podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovej nezamestnanosti sa dlhodobo nevyvíja priaznivo. V období 2010 až 2013 v rámci EÚ28 bola SR prvá a v 2014 až 2019 druhá najhoršia hneď za Gréckom. Krajiny vo V4 sú na tom oveľa lepšie (2019: SR – 58,2 %, ČR – 30,0 %, Maďarsko – 31,9 %, Poľsko – 21,6 %, EÚ28 – 40,1 %).

Kontrola v oblasti sociálne vylúčených skupín obyvateľstva by sa mala sústrediť na Zdravé komunity, prístup MRK k pitnej vode, MOPS, vysporiadanie pozemkov a pod., čím sa získa komplexnejší obraz o napĺňaní Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020.

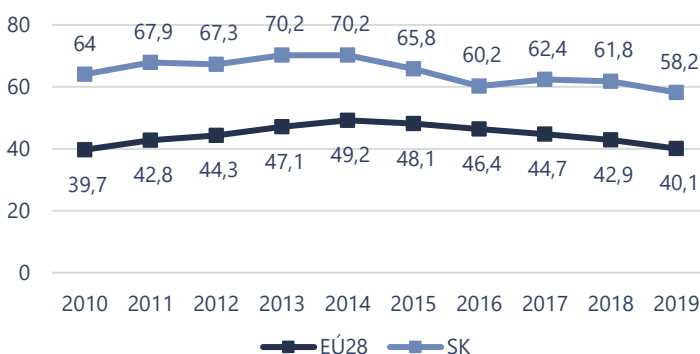
V zamestnanosti a podnikateľskom sektore by kontrola mala byť zameraná na tzv. **Prvú pomoc⁶ pre zamestnancov, zamestnávateľov a SZČO (vrátane pomoci určenej pre subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu), ktorá je jedným z opatrení vlády na zmiernenie dôsledkov koronakrízy⁷**, na sociálne podniky a zamestnanosť znevýhodnených skupín.

Graf 1: Miera zamestnanosti nízko kvalifikovaných (2010 – 2019, %)

Zdroj: Eurostat

Graf 2: Podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovej nezamestnanosti (2010 – 2019, %)

Zdroj: Eurostat

⁵ Zdroj: Eurostat

⁶ Viac na: <https://www.pomahameludom.sk/>

https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/wp-content/uploads/2020/11/ISP_2020_Prva_pomoc_update6_FINAL.pdf

⁷ Podrobný prehľad opatrení vlády na zmiernenie koronakrízy je na <https://www.economy.gov.sk/>.

Zdravie

V oblasti zdravia je viacero rizík, ktorým sa NKÚ SR systematicky venuje: **nedostatok zdravotníckeho personálu, nespoľahlivosť informácií v rezorte zdravotníctva a financovanie zdravotníckych zariadení.**

Alarmujúcim rizikom na Slovensku je nedostatok všeobecných lekárov a sestier, ich veková štruktúra a rozloženie lekárov medzi špecializáciami. Podľa revízie výdavkov na zdravotníctvo na jedného všeobecného lekára pripadajú traja špecialisti, kým v západných krajinách je špecialistov len o 60 % viac ako všeobecných lekárov. Až 43 % všeobecných lekárov a 20 % sestier má viac ako 60 rokov. Na personálne riziko v zdravotníctve zareagoval NKÚ SR návrhmi tém zamerania kontrolnej činnosti na roky 2021 – preverenie systému vzdelávania na stredných zdravotníckych školách, predovšetkým stanovenia požiadaviek a postupov pri prijímaní študentov a využití alokovaných zdrojov na zabezpečenie vzdelávania.

Východiskom pre návrhy tém pre rok 2022 v oblasti všeobecného lekárstva bol analytický komentár o účinnosti Rezidentského programu⁸, ktorý reagoval na alarmujúci stav počtu a priemerného veku všeobecných lekárov. Na základe zistení z tohto komentára bola pripravená pre rok 2021 kontrola zameraná na zhodnotenie nastavenia systému v Rezidentskom programe, vrátane súvisiacich finančných a zmluvných vzťahov. Porovnaním dát o počte všeobecných lekárov z rôznych zdrojov, ako aj detailnejším preverovaním metodiky ich zberu a spracovania bolo zároveň zistené, že v dátach získaných z NCZI existujú významné nezrovnalosti. Preto pre rok 2022 je navrhnutá kontrola **spoľahlivosti dát z NCZI**. Účelom navrhovanej kontroly je preveriť efektívnosť NCZI v oblasti spravovania a poskytovania dát v rezorte zdravotníctva.

Stabilita personálneho zabezpečenia závisí priamo od finančnej stability poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí potom dokážu vytvoriť adekvátne atraktívne pracovné podmienky pre zamestnancov. Tieto podmienky sú priamo závislé od úhrad výkonov. Súčasný trend vývoja počtov zdravotníckych pracovníkov je výsledkom aj neadekvátneho finančného krytia výkonov. Ďalšia navrhnutá téma kontrolnej činnosti na rok 2022 – **Neodôvodnené rozdiely v úhradách za vybrané výkony nemocníc u zdravotných poisťovní**, by mala preveriť stav požiadaviek na úhrady oprávnených nákladov zdravotníckych zariadení a ich realizácie v zmluvnom vzťahu s poisťovňou.

Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie

V tejto strategickej oblasti boli identifikované tri podoblasti, na ktoré sa odporúčame zamerať v rámci kontrolárskej činnosti v roku 2022: **základné školstvo, predprimárne vzdelávanie a oblasť VaV.**

Dôvodom výberu **základného školstva** je najmä slabá výkonnosť 15-ročných žiakov v medzinárodných testovaniach PISA. Podľa výsledkov testovania PISA 2018 Slovensko stále výrazne zaostáva za priemernými výsledkami ostatných krajín V4, kedy iba v matematickej gramotnosti nedosiahli slovenskí žiaci úplne najhorší výsledok v rámci tejto skupiny krajín. V tejto oblasti navrhujeme kontrolné akcie zamerané na **manažment odmeňovania učiteľov** a **systém zabezpečovania učebníc**, prípadne aj iných školských pomôcok. Obe zvolené témy nadväzujú na analytické výstupy NKÚ SR, publikované v roku 2020. V súvislosti s odmeňovaním má MŠVVaŠ SR v pláne v roku 2021 posilniť variabilné zložky platu učiteľov, vďaka čomu sa má podporiť zásluhovosť pri ich odmeňovaní. Efektívnosť vynaloženia finančných prostriedkov v objeme 100 mil. eur však bude vo veľkej miere záležať na zvládnutí a implementácii jednotlivých podporných krokov a opatrení. V prípade učebníc výsledky medzinárodných

⁸ Prakticky, všeobecne,... stále málo [\[on-line\]](#)

prieskumov TALIS signalizujú dlhodobé problémy s ich zabezpečovaním a vhodnosťou, čo potvrdili aj výsledky dotazníkového prieskumu NKÚ SR – na takmer polovici ZŠ boli učitelia nespokojní s vhodnosťou a kvalitou učebníc zabezpečovaných MŠVVaŠ SR, pričom približne rovnaká časť škôl v tejto oblasti neevidovala za obdobie posledných pár rokov zlepšenie. Problém s nekvalitnými a nevhodnými učebnicami by malo vyriešiť otvorenie trhu s učebnicami, kedy v prvej polovici roka 2020 bola spustená jeho prvá fáza. V druhej fáze by MŠVVaŠ SR chcelo otvoriť trh s učebnicami aj pre 2. stupeň základných škôl. Predpokladáme, že v roku 2022 bude aktuálne skontrolovať proces zmeny systému a jeho výsledky.

Ďalšou problematickou oblasťou je **predprimárne vzdelávanie**. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ je podiel štvor- a viacročných detí v predprimárnom vzdelávaní na Slovensku nízky. V roku 2018 navštevovalo na Slovensku materské školy 82,2 % detí starších ako štyri roky, pričom v rámci EÚ išlo v priemere o 95,3 % detí. Posilňovanie ranej starostlivosti je zároveň najúčinnější spôsob inklúzie, ktorá je jednou z prioritných výziev vo vzdelávaní – vplyv socioekonomického statusu žiaka na jeho výkon je v SR signifikantne silnejší než v priemere krajín OECD. Z tohto dôvodu považujeme za kľúčové zvládnuť **proces implementácie povinného predprimárneho vzdelávania pre päťročné deti v školskom roku 2021/2022**. Navrhovaná kontrolná akcia by zároveň prirodzene nadväzovala na kontrolu rozšírenia kapacít predškolských zariadení, ktorá prebiehala v roku 2020.

V roku 2022 odporúčame zamerať sa aj na **oblasť VaV**. O tom, že fungovanie VaV na Slovensku nie je ideálne, svedčí mnoho ukazovateľov. Na strane výstupov ide napríklad o slabé zapojenie Slovenska do projektov Horizont 2020 či nízke počty citácií vedeckých publikácií, kedy v tomto ukazovateli bolo Slovensko v roku 2019 spomedzi krajín EÚ štvrté najhoršie. V oblasti VaV navrhujeme skontrolovať **činnosť CVTI SR**, keďže kvalitné fungovanie inštitúcie, ktorá má kľúčové postavenie v oblasti informácií o VaV, je veľmi dôležitým predpokladom na napredovanie celej oblasti.

Právny štát a bezpečnosť

V oblasti Právneho štátu a bezpečnosti navrhujeme v zmysle medzinárodných porovnaní zamerať kontrolnú činnosť na **ochranu spotrebiteľa a súdny systém**. Súčasne navrhujeme kontrolu, ktorá nadväzuje na predchádzajúce zistenia úradu: **uzatváranie zmlúv na právne a poradenské služby na úrovni územnej samosprávy**.

Kvalitu inštitucionálneho a funkčného systému **ochrany spotrebiteľských práv** občana považujeme za kľúčovú, keďže štát prostredníctvom zákonov garantuje ochranu slabšej strany v zmluvných vzťahoch, ktorým spotrebiteľ nielen deklaratorne, ale aj v praxi je. Podľa medzinárodného hodnotenia⁹ je kvalita ochrany spotrebiteľských práv na Slovensku nedostatočná. Súčasne je, v podmienkach EÚ, účinná politika ochrany spotrebiteľa zárukou správneho a **efektívneho fungovania jednotného trhu**.

Vzhľadom na medzinárodné neuspokojivé hodnotenie súdneho systému a súčasné analytické zistenia NKÚ SR je prioritou kontrolnej činnosti taktiež téma **dôvery v súdny systém, jeho výkonnosť a efektívnosť**. Slovenské súdnictvo posledné roky zaostávalo za najlepšimi krajinami hlavne v **dĺžke súdnych konaní a v miere vybavenosti prípadov**.¹⁰ Tieto nedostatky by mali kompenzovať novo obstarávané a nasadzované informačné systémy a ďalšie reformy na základe odporúčaní CEPEJ. Okrem toho je výzvou slovenského súdneho systému aj nedostatočná právna pomoc najzraniteľnejším skupinám¹¹, podobne ako je to napríklad v oblastiach zdravotníctva alebo sociálnych služieb¹².

⁹ Viac na: Consumer conditions scoreboard - 2019 edition [\[on-line\]](#).

¹⁰ Národná rada pre produktivitu SR a ISA ÚV SR, Správa o produktivite a konkurencieschopnosti Slovenska 2019. [\[on-line\]](#).

¹¹ Zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi

¹² MF SR. 2020. Moderné a úspešné Slovensko [\[on-line\]](#).

Na základe kontrolných zistení NKÚ SR z kontroly obstarávania právnych a poradenských služieb na MH SR a MDV SR navrhujeme **kontrolu právnych a poradenských služieb aj na úrovni územnej samosprávy**. Kontrola by sa mohla zamerať na nevyhnutnosť a účelnosť obstarania právnych služieb a či na informácie o výbere advokáta, úprava zmluvných vzťahov, vrátane odmeňovania advokáta, zodpovedali princípu transparentnosti.

Z rizikovej analýzy vyplynula aj potreba preveriť **funkčnosť dobrovoľných a hasičských záchranných zborov**. Hasičské záchranné zbory a taktiež dobrovoľní hasiči sú dôležitou skladbou pri prevencii požiarov a pri ochrane životov a majetku. Vzhľadom na ich významnú funkciu v spoločnosti je dôležité, aby mali dostatočné materiálno-technické zabezpečenie, ktoré zodpovedá požiadavkám toho-ktorého územia a charakteru zásahov v ňom. Kontrola by sa mala teda zamerať na materiálno-technické zabezpečenie, spôsob financovania jeho obnovy a nástroje prioritizácie investícií.

Dopravná infraštruktúra

V rámci dopravnej politiky zameral NKÚ SR posledné roky svoju kontrolnú činnosť na oblasť cestnej dopravy, konkrétne na preskúmanie stavu a problémov v oblasti mostných objektov na cestách II. a III. triedy a v roku 2021 aj mostov na cestách I. triedy. Do celkovej skladačky implementácie uvedenej verejnej politiky je potrebné ešte posúdiť **stav samotných ciest I. triedy**, priebeh diagnostikovania, zberu dát a prístup k modernizácii zo strany kompetentných orgánov – ako zo systémového hľadiska, tak aj v súvislosti s blížiacimi sa veľkoplošnými opravami ako krátkodobej snahy o zlepšenie stavu ciest.

Aj štatistiky hovoria jasne, prečo sa zamerať práve na cesty I. triedy. **V priemere až 40 % zo všetkých ciest I. triedy je dlhodobo v zlom až havarijnom stave.** Zároveň zo všetkých smrteľných nehôd, ktoré sa stanú na cestách, až 41 % je práve na vozovkách I. triedy. Dlhodobým problémom je aj slabé financovanie na opravy a modernizácie komunikácií. To NKÚ SR každoročne kritizuje aj vo svojich stanoviskách k návrhom štátneho rozpočtu. Kontrolná činnosť v tejto oblasti by predstavovala posledný diel do vytvorenia uceleného pohľadu na stav cestnej infraštruktúry na Slovensku. NKÚ SR by tak mohol verejnosti poskytnúť komplexný a reálny obraz o tejto dlhodobo zanedbávanej oblasti.

Efektívna a transparentná verejná správa

Zo správy Európskej komisie [Správa o krajine za rok 2020 – Slovensko](#) vyplýva, že napriek reformnému úsiliu sa slovenská VS vyznačuje oproti iným krajinám EÚ podpriemernými výsledkami. Rovnako aj podiel výdavkov na VS (v % HDP) je na Slovensku nižší ako priemer EÚ (v r. 2019 bol podiel v SR 42,7%, EÚ 45,8 % HDP). Pri podrobnejšom skúmaní v tejto oblasti boli zaznamenané nedostatky hlavne vo vybraných podoblastiach.

Plánovanie, tvorba a koordinácia politik

Plánovanie, tvorba a koordinácia politik by mali byť založené na kvalitných dátach, ktoré sú kľúčom rozhodovania vo verejnej správe. Kapacita vlády je v oblasti strategického plánovania a koordinácie na jednotlivých úrovniach verejnej správy obmedzená. Nedostatočná kapacita a neúčinná koordinácia medzi všetkými úrovňami verejnej správy bráni tomu, aby sa plne prejavili reformy a investície, ktorých cieľom je korigovať regionálne rozdiely. Hoci stratégie, politiky a reformy sú obvykle vhodne vypracované a komplexné, ich realizácia je často pomerne slabá. Zvýšené riziko vnímame pri **hospodárnom a účelnom využití dotácií MIRRI SR (ÚPVII SR), ktoré mali zmierniť následky koronakrízy v regiónoch SR**. Tieto dotácie smerovali aj do projektov, ktorých rozvoj sa v dlhodobom horizonte neočakáva, resp. sú v rozpore s inými politikami.

Systém tvorby politiky je formálne založený na konzultáciách a dôkazoch, ale v skutočnosti sa rozhoduje skôr na základe politických priorít vládnych strán. V tejto súvislosti navrhujeme s odstupom času preveriť efektívnosť, účelnosť a hospodárnosť **nákupov lietadiel a fungovanie Leteckého útvaru MV** a to z dôvodu zvýšeného rizika viazania fixného kapitálu do nedostatočne využívaných zdrojov.

Zodpovednosť vlády vrátane kontroly korupcie

Jednou z výziev v oblasti riadenia verejných financií je verejná kontrola vzhľadom na vyššiu mieru korupcie než v ostatných krajinách EÚ, ktorá je meraná indexom vnímania korupcie (SR- 59, EÚ- 66). Okrem fungujúcej vnútornej kontroly vie aj verejná kontrola znížiť riziko korupčného správania. Verejnú kontrolu však možno realizovať len na základe **dostupných verejných informácií a kvalitných datasetov** VS. Kontrola NKÚ SR by sa teda mala zamerať na užívateľsky vhodné napĺňanie zákona o slobodnom prístupe k informáciám a súčasne na tvorbu datasetov, keďže Slovensko aj na základe medzinárodných zistení stagnuje v **tvorbe a implementácii politík založených na analytických dátach a dôkazoch**. NKÚ SR pripravuje aj na rok 2021 viaceré kontrolné akcie zamerané na transparentnosť, napr. pri poskytovaní prostriedkov na rozvoj športu z rezervy predsedu vlády či pri poskytovaní prostriedkov na vedu a výskum z grantových schém.

Poskytovanie služieb občanom

Poskytovanie služieb elektronickej VS sa pomaly zlepšuje, ale ich využívanie verejnosťou i úroveň informovanosti o nich sú naďalej obmedzené. 52 % občanov Slovenska, ktorí potrebujú predložiť formuláre verejným orgánom, tak robí prostredníctvom internetu (priemer EÚ: 67 %). Transparentnosť a zameranie na pohodlie používateľov digitálnych verejných služieb sa zlepšuje a v stratégii pre digitálnu transformáciu sa počíta s ďalšími pozitívnymi opatreniami. **Počet osôb s aktivovanou identifikáciou prostredníctvom emailu** je však stále nízky, čím dochádza k predražovaniu ceny služby na jedného obyvateľa (NKÚ SR, 2019). Podľa NKÚ SR využívanie vnútroštátnych a európskych finančných prostriedkov na investície do digitálnych verejných služieb nevedlo k zvýšeniu miery využívania týchto služieb občanmi. Vláda zavádza **protibyrokratické opatrenia** v snahe uplatniť zásadu „jedenkrát a dost“ a dosiahnuť, aby sa skoncovalo s predkladaním určitých dokladov v papierovej forme. Obce sa však pri presadzovaní tejto zásady stretávajú s ťažkosťami (NKÚ SR, 2019). Zainteresované strany a mimovládne organizácie poukazujú na to, že projektom digitalizácie vo verejnej správe často chýba dôkladná analýza, nie sú náležite pripravené, sú príliš nákladné alebo neodzrkadľujú budúci technologický vývoj. Z toho dôvodu navrhujeme zamerať kontrolnú činnosť na **kvalitu a dostupnosť vybraných informačných systémov verejnej správy**.

Za ďalší rizikový faktor v oblasti služieb občanom považujeme **verejné služby, ktoré cez svoje obchodné spoločnosti poskytujú samosprávne kraje**. Na základe podnetu z expozitúry NKÚ SR bola vypracovaná riziková analýza zameraná na obchodné spoločnosti (sociálne podniky) založené Banskobystrickým samosprávnym krajom. Niektoré činnosti týchto obchodných spoločností boli identifikované ako rizikové z hľadiska efektívneho, účelného a hospodárneho vynakladania verejných zdrojov. Kontrola by preverila súlad plánovaného účelu a prínosu poskytovaných služieb občanom.

Environmentálna udržateľnosť

Bezpečnostná stratégia SR¹³ zdefinovala **zmenu klímy ako globálnu hrozbu** s najvýraznejšími prejavmi, ktorými sú v súčasnosti **extrémy počasia, nedostatok vody a ohrozenie potravinovej bezpečnosti**. Jedným z kľúčových **prierezových rizík** v tejto strategicknej oblasti je zároveň

¹³Schválená NR SR dňa 28.1.2021 <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=369>

nedostatočná efektivita čerpania európskych štrukturálnych a investičných fondov, spojená s účelnosťou a hospodárnosťou¹⁴.

Ochrana vodného potenciálu

NKÚ SR aj vo väzbe na Bezpečnostnú stratégiu SR¹⁵ môže v roku 2022 vypracovať súhrnnú správu pre NR SR. Správa bude sumarizovať kontrolné zistenia NKÚ SR, vykonané v období od roku 2012 do 2021 v oblasti vôd¹⁶. Cieľom bude prepojenie výstupov kontrol na kľúčové riziká spojené s klimatickou zmenou, ktorá sa prejavuje stále častejšími a intenzívnejšími extrémnymi hydrologickými situáciami¹⁷. **Pre aktuálnosť správy je vhodné pre rok 2022 zvážiť vykonanie follow-up z už realizovaných kontrol v tejto oblasti.**

Zrealizované kontroly za obdobie 2012 – 2021 sa môžu v roku 2022 doplniť o kontrolu v niektorej z nasledujúcich oblastí: **prístup k pitnej vode v MRK, vybrané eurofondové projekty** v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia a Operačného programu Životné prostredie, **najmä v oblastiach monitorovania vôd, napojenia obyvateľstva na vodovod a kanalizáciu a ochrany pred povodňami**. V operačných programoch bolo alokovaných pre uvedené oblasti 1,82 mld. eur (PO 2007 – 2013) a 1,97 mld. eur (PO 2014 – 2020)¹⁸.

Odpadová politika

Podobne ako oblasť vôd, aj odpadová politika je pod kontrolórsym drobnohľadom NKÚ SR. Túto oblasť verejnej politiky by bolo tiež vhodné v roku 2022 uzavrieť súhrnnou správou pre NR SR. Pre aktuálnosť správy je vhodné pre rok 2022 zvážiť vykonanie follow-up z už realizovaných kontrol v tejto oblasti. Zistenia z kontrol za obdobie 2012 – 2021 sa môžu v roku 2022 doplniť o kontrolu v niektorej z nasledujúcich oblastí: **separovanie v samospráve (zberné dvory)**, bioodpady, kontrola poplatkov za skládkovanie, implementácie odpadových politík v samospráve (triedený zber, vzdelávanie, monitoring, nelegálne skládky), spaľovne odpadov – ich opodstatnenosť v hierarchii odpadového hospodárstva a efektívnosť využívania ich energetického potenciálu.

Potravinová bezpečnosť a sebestačnosť SR

Hlavným pilierom potravinovej bezpečnosti štátu je **potravinová sebestačnosť**. Tá na Slovensku neustále klesá, pričom v roku 2019 sa pohybovala na úrovni cca 40 %¹⁹. V rámci zaistenia potravinovej bezpečnosti štátu medzi prioritné činnosti patrí aj vytváranie štátnych hmotných rezerv a ich udržiavanie v štruktúre a množstve v súlade so schválenými minimálnymi limitmi a orientačnými cieľovými stavmi.

¹⁴ Slovensko má dlhodobé problémy v čerpaní EÚ zdrojov. Medzi tieto problémy patrí najmä pomalé tempo čerpania EŠIF, resp. slabá absorpčná schopnosť a najvyššia miera nezrovnalostí v celej EÚ. Zo správy Európskeho úradu pre boj proti podvodom z roku 2019 vyplýva, že nezrovnalosti v čerpaní sa týkajú takmer štvrtiny eurofondov a agrodotácií, pričom však nemožno jednoznačne určiť, aká časť týchto nezrovnalostí má charakter administratívnych pochybení a pri akej časti z nich ide o podvodné praktiky.

¹⁵ Schválená NR SR dňa 28.1.2021 <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=369>

¹⁶ Ústava SR čl. 4¹⁶: 1) Nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo, šetrne a efektívne využíva nerastné bohatstvo a prírodné dedičstvo v prospech svojich občanov a nasledujúcich generácií.

¹⁷ Na jednej strane sú to zvýšené prietoky (povodne), na druhej strane narastajúce dlhotrvajúce suchá spojené s nedostatkom vody. Dôsledky povodní v podobe ekonomických a sociálnych škôd sú obrovské. Dôsledky sucha sú vysokým rizikom pre dostupnosť dostatočného množstva kvalitnej vody predovšetkým na zásobovanie pitnou vodou, ale aj na využívanie v poľnohospodárstve a priemysle.

¹⁸ OPKŽP 2014 – 2020 alokácia spolu (OS1 1 498 481 123,00 eur, OS2 225 381 138,00 eur, OS3 243 896 216,00 eur)

¹⁹ Macho, Emil: 30. 7. 2019: Slovensko je potravinovo sebestačné už len v produkcii obilnín, vajčiek a cukru. <https://www.nazor.info/emil-macho-slovensko-je-potravinovo-sebestacne-uz-len-v-produkcii-obilnin-vajcok-a-cukru/>

To má zabezpečiť funkciu stabilizačného prvku a zdrojovej základne štátu v prípade riešenia krízovej situácie²⁰.

Najvýznamnejšie riziká v tejto oblasti sú identifikované najmä v nasledujúcich okruhoch: nízka potravinová sebestačnosť a kvalita potravín, ekonomické dôsledky zmeny klímy na slovenské poľnohospodárstvo a životné prostredie, neefektívne fungovanie MPRV SR a organizácií rezortu vrátane štátnych podnikov (netransparentné nakladanie s majetkom štátnych podnikov).²¹

Ochrana biodiverzity

Biodiverzita je jednou z kľúčových oblastí politiky Európskej zelenej dohody²². SR prijatím Envirostratégie 2030²³ sa zaviazala zamedziť zhoršovaniu stavu chránených druhov a biotopov. Základom by malo byť prijatie a uplatňovanie integrovaného konceptu ochrany krajiny. Prehodnotením a vhodným dobudovaním sústavy chránených území (ako aj prijatím a aktualizáciou potrebných dokumentov) by sa mali vytvoriť lepšie možnosti starostlivosti o všetky významné druhy a biotopy v SR. Tento zjednodušený systém chránených území a stupňov ochrany umožní prísnejšiu ochranu a cieľnú starostlivosť v súlade s medzinárodnými štandardmi. Jadrovú zónu **národných parkov** budú tvoriť územia bez zásahov človeka²⁴.

Nemenej dôležitá je aj ochrana prírody a krajiny v kontexte **výsadby a starostlivosti o náhradnú drevinu a verejnú zeleň**. Zelená infraštruktúra v obciach a mestách predstavuje nástroj plánovania a tvorby urbanizovaného prostredia, ktorými sa taktiež ochraňuje, podporuje a zveľaduje biodiverzita. Významné riziká v tejto oblasti sú: riadenie, koordinácia²⁵, implementácia, realizácia²⁶, efektívnosť čerpania EŠIF, problematické verejné obstarávania, slabá prepojenosť strategických cieľov s cieľmi nižších úrovní, nedostatočné manažérske kapacity vo vybraných organizáciách a úradoch.

Udržateľné verejné financie a fiškálna politika

Vzhľadom na zhoršujúce sa výsledkové ukazovatele verejných financií – indikátor dlhodobej udržateľnosti a hrubý dlh VS – kontrolná činnosť v tejto oblasti by mala byť naďalej zameraná na národné a medzinárodné fiškálne pravidlá s ohľadom na mimoriadnu situáciu súvisiacu s pandémiou COVID-19.

Ďalšou úlohou v oblasti fiškálnej udržateľnosti by mala byť kontrola cieľov uvedených v Programovom vyhlásení vlády na roky 2020 až 2024. Na ich naplnenie bola pripravená novela zákona o rozpočtovej zodpovednosti, ktorá by mala prispieť k posilneniu transparentnosti verejných financií najmä zavedením **limitu verejných výdavkov** ako systémového rozpočtového nástroja na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti. V rámci určeného limitu verejných výdavkov bude tiež vytvorená **rezerva na krytie nepredvídaných rozpočtových vplyvov**. Novelou sa zároveň navrhuje, aby horný limit dlhu VS bol stanovený vo výške 55 % HDP. S cieľom umožniť flexibilnejšie riadenie likvidity a rezervy štátu sa navrhuje naviazať horný limit dlhu VS na **čistý dlh VS**. Novelou sa upravujú aj sankčné pásma a

²⁰ Kustrová, Milota, 2013: Základné atribúty potravinovej bezpečnosti, Žilinská Univerzita

²¹ „Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 –2023“ (NKÚ SR, január 2020)

²² Viac na: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk, V máji 2020 Európska komisia prijala Stratégiu v oblasti biodiverzity do roku 2030²² s cieľom zastaviť jej úbytok. Chránené územia sú základným kameňom ochrany biodiverzity a EÚ spravuje najväčšiu koordinovanú sieť chránených území sveta, známu pod názvom „Natura 2000“.

²³ Viac na: https://www.minzp.sk/files/iep/03_vlastny_material_envirostrategia2030_def.pdf

²⁴ rozloha po prehodnotení by mala do roku 2025 dosiahnuť 50 % celkovej rozlohy každého národného parku manažmentovej kategórie II. chránených území podľa IUCN a 75 % tejto rozlohy do roku 2030.

²⁵ Vízia SR v oblasti ochrany NP/CHKO, Strategické dokumenty v oblasti ochrany prírody a krajiny špecifické plánovanie a nejednotná správ, Rozvoj rezortných inštitúcií v oblasti ochrany prírody a krajín.

²⁶ Programy starostlivosti NP/CHKO, Režim ochrany/Zonácia.

opatrenia, ktoré je potrebné prijať pre ich dosiahnutie a aj únikové klauzuly umožňujúce dočasné neuplatňovanie sankčných mechanizmov.

V roku 2021 sa NKÚ SR preto zameriava v rámci medzinárodnej kontrolnej akcie na porovnanie strednodobých rozpočtových rámcov vo vybraných krajinách EÚ. Podľa predbežných záverov z KA je zrejmé, že aktuálna implementácia a spôsob využívania programového rozpočtovania nedosahuje svoj potenciál, pričom strednodobé riadenie a priame prepojenie na dosiahnutie cieľov chýba. Z pohľadu transparentnosti existujú určité rezervy v užívateľskej dostupnosti pre verejnosť, kde k otvorenosti, angažovanosti a všeobecnému záujmu občanov o štátny rozpočet by mohol pomôcť napríklad taký nástroj, akým je „Rozpočet pre ľudí“. Za obdobie rokov 2015 až 2019 sa nepodarilo dosiahnuť Strednodobý rozpočtový cieľ a ani udržať trajektóriu smerujúcu k nemu.

Medzi hlavné strategické politiky a iniciatívy vo verejných financiách patrí aj **boj proti daňovým únikom a zlepšenie úspešnosti výberu daní**. V oblasti daní, cieľ a poistných odvodov je potrebné naďalej sledovať ich vývoj so zameraním na zvýšenie efektívnosti ich správy a tým zamedzeniu únikov. Aj keď sa výsledky boja proti daňovým únikom na DPH výrazne zlepšili, v medzinárodnom porovnaní je SR stále na chvoste krajín EÚ. Medzeru v príjmoch na DPH sa oproti roku 2012 podarilo znížiť o viac než polovicu, no aj tak je stále viac než dvojnásobkom priemeru EÚ. V roku 2021 sa NKÚ SR v tejto oblasti zameria na preverenie stavu v dosahovaní zámerov a cieľov stanovených v programe UNITAS a kontrolu procesu vymáhania daňových nedoplatkov. V tejto línii na rok 2022 navrhujeme zamerať sa na preverenie **tradičných vlastných zdrojov (cieľ), dominantne na vnútorný kontrolný systém**.

4 Výber tém kontrolnej činnosti na rok 2022 sekciou kontroly

Z navrhnutých tém na kontrolnú činnosť si sekcia kontroly NKÚ SR vybrala nasledujúcich deväť tém, ktoré sa stanú východiskom pre kontrolnú činnosť sekcie kontroly na rok 2022.

- **Kontrola činnosti CVTI**
- **„Prvá pomoc“ pre zamestnancov, zamestnávateľov a SZČO**
- **Koncepčná ochrana biodiverzity v národných parkoch a chránených krajinných oblastiach**
- **Ochrana prírody a krajiny v kontexte výsadby a starostlivosti o náhradnú drevinu a verejnú zeleň**
- **Kontrola tradičných vlastných zdrojov - cieľ**
- **Využitie dotácií ÚPVII SR na zmiernenie následkov koronakrízy v regiónoch SR**
- **Spôľahlivosť dát z Národného centra zdravotníckych informácií**
- **Zdravé komunity**
- **Rekonštrukcie ciest I. triedy.**

Ostatné témy navrhnuté odborom stratégie a analýz budú slúžiť na operatívne využitie v plánovacom procese.

5 Záver

NKÚ SR pre rok 2022 identifikoval štyri strategické oblasti s najvyššou prioritou zamerania kontrolnej činnosti:

- **Zamestnanosť a sociálne politiky,**
- **Zdravie,**
- **Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie,**
- **Právny štát a bezpečnosť.**

Prioritné oblasti boli identifikované v súlade so Stratégiou, s prihliadnutím na kontrolné akcie prebiehajúce v predchádzajúcich rokoch a na základe použitia dvoch faktorov – objem výdavkov na verejné politiky a zaostávanie Slovenska v medzinárodnom porovnaní v rámci realizácie verejných politík. Rizikovosť vybraných oblastí zvyšujú aj prierezové riziká, ktoré NKÚ SR definoval ako prioritné pre rok 2022:

- **problematické verejné obstarávania**
- **nedostatočná efektívnosť čerpania európskych štrukturálnych a investičných fondov**
- **riziko spojené s ochorením COVID-19.**

„Prioritné oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2022“ sú otvorený a flexibilný materiál, ktorý sa môže dopĺňať o nové aktuálne celospoločenské dianie, súvislosti a zistené skutočnosti.

NKÚ SR pre rok 2022 zároveň aplikuje **nový nadstavbový prvok plánovania** kontrolných akcií. V dvoch strategických oblastiach (Dopravná infraštruktúra a Environmentálna udržateľnosť) boli identifikované témy, ktoré tvoria posledné diely do skladačky/celkového obrazu zhodnotenia implementácie verejnej politiky v oblasti cestnej infraštruktúry, ochrane vodného potenciálu a odpadovej politiky v podmienkach SR. Výstupom môžu byť súhrnné správy do NR SR, spracované na základe kontrolných akcií NKÚ SR v období rokov 2012 – 2022.

NKÚ SR pre rok 2022 so zohľadnením horeuvedených aspektov (najvyššia priorita zamerania kontrolnej činnosti, prierezové riziká, nový prvok plánovania) identifikoval 27 tém. Sekcia kontroly sa stotožnila s deviatimi témami, ktoré sa stanú východiskom pre kontrolnú činnosť sekcie kontroly na rok 2022. Zároveň NKÚ SR v súlade so zákonom každoročne vypracúva „Stanovisko k návrhu ŠZÚ za uplynulý rok“ a „Stanovisko k návrhu ŠR na nasledujúci rok“, ktoré predkladá do NR SR.

6 Použité zdroje

- [1] Databázy EK, Eurostat, MF SR, NÚCEM, OECD, ŠÚ SR. (február 2020)
- [2] Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť a spotrebiteľov (JUST). (2020) Porovnávací tabuľka o vplyve COVID-19 na občianske súdne konania [\[on-line\]](#).
- [3] IDI. (apríl 2020) Auditing Compliance During COVID-19 Crisis – A SAI Perspective [\[online\]](#).
- [4] MF SR. (október 2020) Moderné a úspešné Slovensko [\[on-line\]](#).
- [5] MF SR – MZ SR. Revízia výdavkov na zdravotníctvo II [\[on-line\]](#).
- [6] MF SR. (december 2019) Návrh korekčného mechanizmu na rok 2020 [\[on-line\]](#).
- [7] MF SR. (jún 2020) Návrh na vyhlásenie výnimočných okolností [\[on-line\]](#).
- [8] NKÚ SR. (2019) Stratégia rozvoja NKÚ SR na roky 2020 – 2025 [\[on-line\]](#).
- [9] NKÚ SR, odbor stratégie a analýz. (2020) Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 – 2023 [\[on-line\]](#).
- [10] Rajňák, M., Neumann, S. (2020) Prakticky, všeobecne,... stále málo [\[on-line\]](#)
- [11] Vláda SR. (2020) Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024 [\[on-line\]](#).

Príloha 1: Vyhodnotenie dotazníka pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR

Súčasťou procesu strategického plánovania kontrolnej činnosti NKÚ SR je aj dotazníkový prieskum, ktorým Odbor stratégie a analýz NKÚ SR (OSA) zbiera názory na možné priority kontrolnej činnosti od externého prostredia. V novembri 2020 OSA oslovil s takýmto dotazníkom celkovo 62 inštitúcií, prevažne memorandových partnerov NKÚ SR. Dotazník vyplnilo 31 inštitúcií, zoznam ktorých je uvedený na záver prílohy. Ďalej uvádzame vyhodnotenie odpovedí respondentov¹.

Prioritné oblasti verejných politík

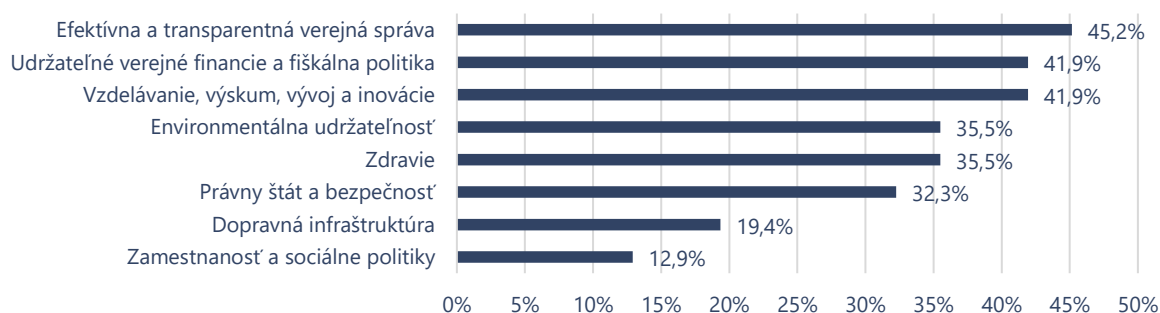
Otázka č. 1: V strategickom dokumente [Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 – 2023](#) boli definované nasledujúce oblasti verejných politík, na ktoré OSA odporúča zamerať kontrolnú činnosť NKÚ:

- Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie
- Zdravie
- Environmentálna udržateľnosť
- Efektívna a transparentná verejná správa
- Právny štát a bezpečnosť
- Udržateľné verejné financie a fiškálna politika
- Dopravná infraštruktúra
- Zamestnanosť a sociálne politiky

Stotožňujete sa s tým, že kontrolná činnosť NKÚ by sa mala v období najbližších rokov zameriavať práve na tieto oblasti? Ak áno, ktorú z týchto oblastí (označte maximálne 3) vnímate ako najdôležitejšiu? Ak nie, aké oblasti by ste definovali Vy?

Dotazníkový prieskum potvrdil, že prioritné oblasti verejných politík sú v strategických materiáloch NKÚ SR definované správne. Tretina respondentov sa vyjadrila, že s takýmto zoznamom sa stotožňuje a všetci respondenti vyjadrili súhlas s tým, že z predloženého zoznamu vybrali 1 – 3 oblasti, ktoré považujú za prioritu. Najvyššiu podporu získala oblasť *Efektívna a transparentná verejná správa*, ktorú medzi priority zaradilo 45,2 % respondentov. Na druhom mieste rebríčka skončili so zhodným počtom bodov dve oblasti a to *Udržateľné verejné financie a fiškálna politika* a *Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie*. Kompletný rebríček oblastí podľa prieskumu je uvedený v Grafe 1.

Graf 1: Poradie prioritných oblastí verejných politík podľa účastníkov dotazníkového prieskumu

Zdroj: Dotazníkový prieskum OSA; hodnota znamená podiel respondentov, ktorí danú oblasť označili ako prioritnú

Niekoľko respondentov navrhovalo doplnenie zoznamu, pričom najviac návrhov (3) smerovalo na oblasť *informatizácie*. Medzi ďalšími, jednotlivo navrhovanými oblasťami, bolo *verejné obstarávanie*, *regionálny rozvoj*, *výdavky samosprávy a granty poskytované samosprávou* a bližšie špecifikácie v rámci konkrétnych oblastí (napr. dvakrát bola priamo označená oblasť *odpadov* v rámci Environmentálnej udržateľnosti). Viacero z tu spomínaných návrhov riešia definované prierezové riziká, na ktoré sme sa pýtali v otázke č.2.

¹ Pod pojmom „respondent“ v tomto texte chápeme inštitúciu / odpovedajúceho, od ktorých nám prišiel vyplnený dotazník.

Príloha 1: Vyhodnotenie dotazníka pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR

Prioritné prierezové riziká

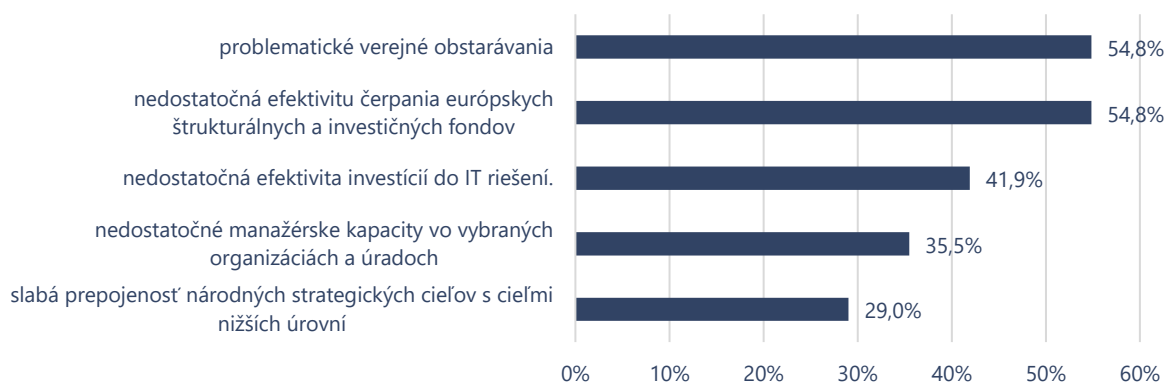
Otázka č.2: V strategickom dokumente [Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2021 – 2023](#) boli identifikované nasledujúce prierezové riziká, na ktoré OSA odporúča zamerať kontrolnú činnosť NKÚ SR naprieč rôznymi verejnými politikami:

- nedostatočná efektivita čerpania európskych štrukturálnych a investičných fondov
- problematické verejné obstarávania
- slabá prepojenosť národných strategických cieľov s cieľmi nižších úrovní
- nedostatočné manažérske kapacity vo vybraných organizáciách a úradoch
- nedostatočná efektivita investícií do IT riešení.

Stotožňujete sa s tým, že kontrolná činnosť NKÚ by sa mala v období najbližších rokov zameriavať práve na tieto prierezové riziká? Ak áno, ktoré z nich (označte maximálne 3) vnímate ako najdôležitejšie? Aké iné prierezové riziká by ste definovali Vy?

Aj v odpovediach na otázku č. 2 sa potvrdilo, že i externé prostredie vníma definované prierezové riziká ako dôležité. Najčastejšie označené boli dve riziká a to *problematické verejné obstarávania* a *nedostatočná efektivita čerpania európskych štrukturálnych a investičných fondov*, ktoré boli označené nadpolovičnou väčšinou respondentov.

Graf 2: Poradie prierezových rizík podľa účastníkov dotazníkového prieskumu

Zdroj: Dotazníkový prieskum OSA; hodnota znamená podiel respondentov, ktorí dané prierezové riziko označili ako prioritné

Ako ďalšie prierezové riziká bolo jednotlivými respondentmi spomenuté:

- realistické hodnotenie skutočného prínosu a udržateľnosti príslušného projektu (či dosiahnutý výstup korešponduje s požiadavkou)
- preceňovanie prínosu formulovaného riešenia v štádiu jeho prípravy (či bola požiadavka formulovaná s ohľadom na reálnu alebo domnelú/nadsadenú potrebu)
- časový stres v závere programovacieho obdobia
- existencia veľkého množstva materiálov pojednávajúcich o rovnakých cieľoch
- zmluvné vzťahy medzi štátnymi inštitúciami (nie verejné obstarávanie) a tretími osobami
- personalistika v štátnych organizáciách alebo podriadených organizáciách
- prekryvanie a duplicita v kompetenciách organizácií, úradov nedostatočné expertné kapacity vo verejnej správe (štátna správa i samospráva).

Návrhy konkrétnych tém možných kontrol

Otázka č.3: Ak by ste mohli navrhnúť konkrétne témy na prínosnú kontrolu v oblasti v ktorej pôsobíte, ktorú by NKÚ SR malo vykonať, ktoré témy by to boli?

Otázka č.4: Ak by ste mohli navrhnúť konkrétne témy na prínosnú kontrolu v akejkoľvek inej oblasti, ktorú by NKÚ SR malo vykonať, ktoré témy by to boli?

Príloha 1: Vyhodnotenie dotazníka pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR

Respondenti mali možnosť identifikovať konkrétne témy na kontrolu. Takto zamerané boli otázky 3 a 4, no do zoznamu nižšie zaradujeme aj také námety, ktoré boli respondentami spomenuté v komentároch aj k iným otázkam. V zozname sú zachované aj odpovede všeobecnejšieho charakteru, aj keď otázky smerovali k pomenovaniu konkrétnych tém. Úplne všeobecné odpovede (napr. pomenovanie celej oblasti) tu zaradené nie sú.

Zdravotníctvo:

- zmluvné vzťahy a efektivita nakladania so zdrojmi z verejného zdravotného poistenia vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s. v rokoch (2016 až 2020) – finančná efektívnosť zmlúv s dodávateľmi zdravotníckych pomôcok a liekov, efektívnosť nakladania s verejnými financiami pri zazmluvnení poskytovateľov zdravotnej starostlivosti (univerzitné, fakultné nemocnice), nakladanie s vlastnými nehnuteľnosťami a efektívnosť prenajatia a využívania prenajatých nehnuteľností
- zmluvné vzťahy medzi štátnymi inštitúciami a Národným centrom zdravotníckych informácií
- obstarávanie tovarov a služieb univerzitnými a fakultnými nemocnicami
- preverenie personalistiky v štátnych organizáciách alebo podriadených organizáciách – výber kandidátov, ich hmotná zodpovednosť za hospodárenie v organizácii, tzv. „zlaté padáky“ pre vedúcich predstaviteľov (2016 až 2020) napr. zo VŠZP, NCZI a podobne
- preverenie mimoriadne finančne náročných IT projektov v zdravotníctve a ich využitie – eZdravie (desiatky miliónov eur), eKaranténa (stovky tisíc eur)
- eZdravie – jeho reálna využiteľnosť pre zdravotníctvo, finančná efektivita jeho prípravy, využitia a prevádzky
- výber, nákup a racionálne využitie antigénových testov na detekciu COVID-19 na Slovensku z fondov Štátnych hmotných rezerv (jeseň 2020)
- hospodárenie Slovenskej zdravotníckej univerzity ako podriadenej organizácie MZ SR
- štandardné diagnostické a terapeutické postupy – tvorba na MZ SR. Ich vytváranie je financované z fondov EÚ, avšak výstupy využiteľné v praxi sú minimálne
- nakladanie s finančnými prostriedkami pri projektovaní a realizácii detenčného centra na území SR
- trh so zdravotníckou technikou je, podľa nášho názoru, hlboko deformovaný monopolmi niektorých firiem na dodávku / správu / pozáručný servis – existujú firmy, ktoré pre svoju značku ovládajú celý tento reťazec a sloboda výberu existuje akurát počas obstarávania samotnej techniky; po obstaraní sú často verejní obstarávatelia odkázaní na dodávky príslušenstva a servisných služieb len danej firmy, od ktorej techniku obstarali (často pod záštitou jediného autorizovaného servisu)
- nakladanie s verejnými financiami vynaloženými na úhradu za zdravotnú starostlivosť, služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a nákupom zdravotníckeho materiálu
- kvalita poskytovaných služieb v zdravotníctve – čakacie doby, atď.
- efektívne a účelne nakladanie s finančnými prostriedkami v zdravotníctve
- financovanie zdravotníctva.

Životné prostredie:

- environmentálna udržateľnosť – so zameraním na zber a likvidáciu odpadu (všetkých druhov)
- oblasť odpadov, environmentálnych záťaží, ochrany ovzdušia a lesného hospodárstva resp. chránených prírodných oblastí
- myslíme si, že by sa NKÚ mal viac zamerať na kontrolu riešení v oblasti environmentálnych záťaží (prístup k informáciám, prioritizácia, určovanie povinnej osoby, efektivita vynakladaných prostriedkov a pod.), implementácie odpadových politík na obecnej úrovni (triedený zber, vzdelávanie, monitoring a odstraňovanie nelegálnych skládok, spaľovanie odpadov a pod.),

Príloha 1: Vyhodnotenie dotazníka pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR

dodržiavania zákona o ovzduší a príslušných vyhlášok (kontrola znečisťovania ovzdušia, udeľovanie pokút a ich efektívnosť), ako aj oblasť lesného hospodárstva (uplatňovanie zákona o ochrane prírody, presná evidencia ťažby dreva, zásob dreva, prístup verejnosti k týmto informáciám, nelegálna ťažba a pod.).

- ÚJD SR – hospodárnosť verejných financií a nakladanie s jadrovým odpadom.

Vzdelávanie, veda a výskum:

- zriaďovanie a zaraďovanie základných a stredných škôl do siete škôl a školských zariadení
- vyhodnotiť kvalitu poskytovaného štúdia z hľadiska súkromných a štátnych škôl, a to aj z regionálneho hľadiska.
- účelnosť a efektívnosť dotačných mechanizmov pre subjekty mimo verejnej moci – školy a školské zariadenia; preverenie počtov vykazovaných žiakov na účely rozdeľovania výnosu dane a preverenie účinnosti tohto systému prerozdeľovania verejných zdrojov; každým rokom sa zvyšuje počet normožiakov, pričom je preukazné, že v SR nie je taký nárast počtu školopovinných detí.
- objektívnosť prideľovania kapitálových dotácií verejným vysokým školám zo strany MŠVVaŠ SR
- metodika merania výkonnosti VŠ a tiež efektívnosť vynakladania verejných zdrojov z hľadiska uplatniteľnosti absolventov VŠ na trhu práce a celkových potrieb hospodárstva
- projekt Národná sústava kvalifikácií (mal som možnosť na tomto projekte pracovať ako koordinátor; projekt bol nezávladnutý po odbornej stránke, ktorú realizovala firma bez skúseností so vzdelávaním; o využívaní výsledkov som nepočul)
- výskum, vývoj a inovácie z pohľadu aplikovateľnosti.

IT:

- efektívnosť investícií do IT riešení – deklarovaný a reálny prínos pre užívateľov štátnej správy ako aj verejnosti
- kontrola IT riešení v rezorte Štatistického úradu Slovenskej republiky
- funkčnosť a bezpečnosť informačných systémov
- investície do IT
- kontrola hospodárenia s finančnými prostriedkami vynakladanými na kybernetickú bezpečnosť
- IT nástroje využívané pracovníkmi štátnej správy a digitalizácia; fungovanie e-governmentu v praxi
- elektronizácia štátnej a verejnej správy
- preverenie mimoriadne finančne náročných IT projektov v zdravotníctve a ich využitie – eZdravie (desiatky miliónov eur), eKaranténa (stovky tisíc eur) a podobne.

Samospráva:

- kontrola výkonu akcionárskych práv obce v obchodných spoločnostiach s majetkovou účasťou obce
- dokumentácia interných predpisov, personálne obsadenie v závislosti od pridelenia agendy (poddimenzované počty pracovníkov na obecných úradoch, vznikajú spiace agendy, ktoré pracovník aktivuje pri ohlásení kontroly)
- výdavky vynakladané obcou – granty vs zadlžovanie obce
- schvaľovanie predaja s osobitným zreteľom na obciach
- prideľovanie dotácií z rozpočtu obce.

EÚ fondy:

- nedostatočná efektívnosť čerpania európskych štrukturálnych a investičných fondov – tu by bolo zaujímavé pozrieť sa aj na efektívnosť postupov pri príprave dokumentov na nové programové

Príloha 1: Vyhodnotenie dotazníka pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR

obdobie; tieto procesy mali byť už ukončené no sú v časovom sklze; kontrola môže byť zameraná na transparentnosť, participatívnosť a využívanie dát pri príprave

- efektívnosť využívania eurofondov
- kontroly zamerané na čerpanie prostriedkov EÚ z fondu obnovy
- funkčnosť a transparentnosť sprostredkovateľských a riadiacich orgánov operačných programov, kvalita ich administratívnych kapacít a dodržiavanie stanovených pravidiel

Doprava:

- uzatváranie zmlúv o výkonoch vo verejnom záujme medzi MDV SR a ZSSK, a. s. (proces, nastavovanie parametrov)
- stavebná činnosť v doprave.

Štátna správa a štátne podniky:

- kontroly štátnych podnikov zamerané na hospodárnosť a efektívnosť nakladania s verejnými prostriedkami.
- riadenie a koordinácia štátnych podnikov ministerstvami. Existencia postupov, hodnotenie výkonu podnikov, výberové konania (v tomto dochádza k posunu); t. j. nie výkon podnikov, ale či samotné rezorty venujú podnikom dostatočnú pozornosť a energiu.
- netransparentné nakladanie s majetkom štátnych podnikov (verejné obstarávanie tovarov a služieb) – Slovenský vodohospodársky podnik š. p., VŠZP, štátne nemocnice
- outsourcing konzultačných a právnych služieb ministerstvami a podriadenými organizáciami
- mobbing v úradoch štátnej správy
- kontroly zamerané na efektívnosť štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií a na nakladanie s nehnuteľným majetkom vo vlastníctve štátu
- uplatňovanie modelu CAF v organizáciách štátnej správy.

Verejné obstarávanie:

- zavádzanie a efektívnosť zeleného verejného obstarávania na ÚOŠS, VÚC, v mestách a obciach.
- kontrola správneho zatriedenia sa spoločností v kontexte subjektov v zmysle zákona o verejnom obstarávaní – verejný obstarávateľ, obstarávateľ; niektoré subjekty si uplatňujú status „obstarávateľa“ aj napriek dôvodnému „podozreniu“, že by mohli, resp. mali mať status verejného obstarávateľa, s čím sú spojené príslušné povinnosti podľa zákona o verejnom obstarávaní – prísnejšie ustanovenia zákona, nižšie limity pre nadlimitné zákazky atď. – subjekty pôsobiace v tzv. regulovanom odvetví – odvetvie energetiky.

Dáta:

- dostupnosť a efektívnosť spracovania štátnych dát
- zverejňovanie dát štátom – či štát zverejňuje všetky dáta, ktoré môže, aj spôsob zverejňovania
- kvalita a prístup k dátam, ktoré slúžia k tvorbe verejných politík.

Iné:

- kontrola pridelovania a spôsobu využívania dotácií v agrozore
- príjem a použitie verejných prostriedkov v športe
- financovanie registrovaných cirkví a náboženských spoločností
- efektívnosť a účelnosť vynakladania finančných prostriedkov v oblasti podpory národnostných menšín
- efektívnosť a účelnosť vynakladania finančných prostriedkov v oblasti sociálnych služieb
- kontrola hospodárenia s finančnými prostriedkami vynakladanými na úseku ochrany osobných údajov

Príloha 1: Vyhodnotenie dotazníka pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR

- financovanie politických strán
- kontrola hospodárenia s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom štátu v Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky pred skončením funkčného obdobia prezidentky
- efektivita existencie ďalších samostatných ľudsko-právnych úradov (zákonom zriadené Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Komisár pre deti a Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím), ktorých agenda sa prekrýva s agendou Verejného ochrancu práv ako nezávislého orgánu SR, ustanoveného v súlade s č. 151a Ústavy SR
- nákupy v SŠHR, privítali by sme pokračujúci drobnohľad na efektivitu tejto organizácie.

Vnímanie prínosného výstupu/aktivity NKÚ

Otázka č.5: Ktorý konkrétny výstup alebo aktivitu NKÚ SR (kontrola, správa, vyjadrenie,...) za posledné obdobie vnímate ako najviac spoločensky prínosný?

Necelá tretina respondentov neuviedla žiadnu konkrétnu odpoveď na danú otázku. Štyria respondenti odpovedali v zmysle, že najprínosnejšie je samotné zverejňovanie záverečných správ z kontrol, dve odpovede považovali za prínosné aktivity typu odborné stretnutia, workshopy, lektorovanie zástupcov NKÚ na konferenciách. Štyri konkrétne výstupy boli respondentmi spomenuté viackrát, a to (v zátvorke uvedený počet respondentov):

- Mýtny systém (4)
- Opatrenia na zníženie administratívnej záťaže občanov pri výkone úradnej agendy samosprávy (4)
- e-government (2)
- analýza nákupov v SŠHR, súvisiacich s pripravenosťou na pandemickú situáciu spôsobenú koronavírusom COVID-19 (2)
- systém ochrany a bezpečnosti údajov vo verejnom sektore (2).

Ďalej uvádzame zoznam konkrétnych výstupov v abecednom poradí, ktoré boli spomenuté iba jedným respondentom:

- Analýza systému vnútornej kontroly v samospráve
- Domáca opatrovateľská služba
- Efektívnosť a účinnosť triedeného zberu komunálneho odpadu
- Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva
- Kontrola postupu pri odstraňovaní environmentálnych záťaží v Slovenskej republike
- Kontrola Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., a zakladateľskej pôsobnosti Ministerstva životného prostredia SR
- Kontrola v BVS, a. s.
- Kontroly v oblasti implementácie operačných programov a jednotlivých europrojektov
- Politika lesného hospodárstva a nakladanie s majetkom v štátnych podnikoch
- Rezidentský program
- Ročné správy o výsledkoch kontrolnej činnosti NKÚ predkladané NR SR
- Rozhovor v RTVS s Ľ. Andrassym o fungovaní hlavných kontrolórov na Slovensku
- Rozhovor, ktorý predseda NKÚ SR poskytol nedávno pre časopis Trend
- Stratégia rozvoja NKÚ SR na roky 2020 až 2025.
- Záchrana a obnova národných kultúrnych pamiatok.

Príloha 1: Vyhodnotenie dotazníka pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR

Zoznam inštitúcií, ktoré reagovali na zaslaný dotazník

- Analytické centrum MS SR
- Implementačná jednotka, Úrad vlády
- Infostat
- Inštitút environmentálnej politiky
- Inštitút finančnej politiky
- Inštitút hospodárskej politiky
- Inštitút kultúrnej politiky
- Inštitút pôdohospodárskej politiky
- Inštitút správnych a bezpečnostných analýz MV SR
- Inštitút pre stratégie a analýzy, Úrad vlády
- Inštitút vzdelávacej politiky
- Inštitút zdravotnej politiky
- Kancelária prezidenta SR
- Magistrát hl. mesta Bratislavy
- Ministerstvo obrany, Analytický útvar
- Ministerstvo dopravy SR, Inštitút dopravnej politiky
- Ministerstvo spravodlivosti SR, vnútorný audit
- Národný bezpečnostný úrad
- Obec Liptovský Hrádok
- Partnerstvá pre prosperitu
- Protimonopolný úrad SR
- Rada pre štátnu službu
- Spoločnosť všeobecných lekárov Slovenska
- Štatistický úrad SR
- Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
- Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR
- Úrad pre verejné obstarávanie
- Útvar hodnoty za peniaze MF SR
- Verejný ochranca práv
- Združenie hl. kontrolórov SR
- Žilinská univerzita